

Prosjekt Friskere Geiter - Fagseminar om smittesanering 11 -12 febr. 2003.

Veien videre (fase 2) – besvarelser fra gruppearbeid.

Etter innledning fra Lars Erik Wallin (NSG) og Erlend Winje (TMN) ble deltakerene delt inn i 5 grupper der følgende spørsmål var satt opp som utgangspunkt for diskusjon:

1. Bør fase 2 organiseres? I tilfelle hvordan (viktige punkter)?
2. Hva er de mest kritiske faktorene for gjennomføring av fase 2?
3. Når starter fase 2?
4. Hvordan får vi næringa med oss?

Nedenfor følger referat fra gruppebesvarelsene samt et forsøk på et kortfattet sammendrag.

Spørsmål 1 (gruppe 1)

Alle gruppene var enige om at fase 2 bør styres og dermed planlegges og organiseres. En bør ta modell fra Sveits og opprette et sentralt kontor som har ansvaret for og organiserer

- sykdomssanering
- avlsarbeid
- livdyrhandel

Det ble understreket fra flere grupper at en må se helse (sykdomssanering) og avlsarbeid i sammenheng framover og samkjøre innsatsen på disse områdene.

Forslag til fremdrift/innhold i fase 2:

1. Screening av alle geitebesetninger i Norge (inkl. andre dyrearter, MVV/CAE).
2. Bruke resultatene til å påvirke nye til å delta ev. peke ut aktuelle saneringsområder. NB! Frivillig tilslutning.
3. Endre offentlig regelverk slik at det blir kontroll med livdyrhandel på geit. Kontrollert spredning av "friske" kje – engasjere kjeoppdrettere?
4. Mer semin, bedre organisering av semintjenesten
5. Harmonisering av verdien av slakt og "friske" kje (livdyr).

Spørsmål 2 (gruppe 2).

Følgende punkt kritiske ved gjennomføring av fase 2:

- Å vite når besetningene/livdyra virkelig er smittefri (ev grad av smittefrihet)
- God organisering der en ikke slakker av på krav og forpliktelser for de som vil være med på sanering
- Organisering av prøvetaking
- En eller annen form for saneringstilskudd (kompensasjon for ekstra kostnader)
- Nivåinndeling etter smittestatus – økonomisk gevinst ved høyere status, innkjøp kun fra besetninger med høyere status.
- Økonomisk beregninger som viser gevinst ved sanering (motivasjon)
- Utvikle kontrollarbeidet, helsetjenesten og avlsarbeidet etter mønster fra GENO og Norsvin.
- Utvikling av produkter fra geitmelk/-kjøtt for å skaffe behov i markedet

Spørsmål 3 (gruppe 3).

En bør starte opp fase 2 så snart som mulig. Viktig å få med alle, også krangelfantene. For å få dette til er det viktig at en bruker både gulrot og pisk. For at dette skal lykkes er det viktig med god organisering. SDT må være sentral i dette arbeidet (pisk). Viktig å integre avlsarbeidet i dette framover. En må så snart som mulig finne alternativer til bukkeringsdrift.

Spørsmål 4 (gruppe 4).

For å få næringa med i fase 2 er det viktig med:

- Dokumentasjon fra "friske" budskaper om økonomi ved sanering, arbeidssituasjonen for bonden, utvikling i helse og produksjon i geitflokk, trivsel for bonden m.m.
- Informasjon til resten av næringa – motivasjon
- Økonomiske kompensasjonsordninger/saneringstilskudd som kan gi sikkerhet i en overgangsfase.
- Faglig "oppbacking" i prosessen fra både veterinærer og produsenttjeneste
- Opplegg for helsetjeneste for geit på buskapsnivå (øke fokus på helsearbeid generelt i buskapsnivå).
- Avlsopplegg som fungerer i saneringssammenheng.

Ikke minst er det viktig at geitbøndene selv føler eierskap til problemstillinga. De bør være representert i alle fora der viktige avgjørelser blir tatt og således være med i hele prosessen. Kanskje bør deltakelse være frivillig?

Spørsmål 1 – 4 (gruppe 5).

- Lage rekrutteringsbuskaper av de besetningene som lykkes med sanering.
- Avlsarbeid og saneringsarbeid må gå hånd i hånd. Bør vurdere om vi skal ha bukkeringar i framtida. Uansett bør det stilles helsekrav til ringene. Kanskje bør en se på grisenæringa der enn rekrutterer livdyr fra noen få friske buskaper. Semin bør prioriteres til de friske besetningene. Avkomsgranska bukker med høg indeks bør brukes i sanerte besetninger først.
- Kan ein bruke screening av samlemelk for å se status til den enkelte buskap (tilsvarende BVD)? Kan dette ev. kobles opp mot melkeprøver i geitekontrollen?
- Bør få på plass helseattest ved alt livdyrsalg snarast.
- Viktig at næringa takler utgiftene med sanering selv etter hvert.
- Prisdifferensiering også på melk (bedre pris på melk fra friske dyr)? Er TINE villig til å betale?

Sammendrag:

Ut i fra gruppebesvarelsene synes det å være enighet om følgende hovedpunkter:

1. Styring/organisering:
 - Viktig at prosessen (fase 2) styres og at en får til en god organisering der alle aktuelle parter blir med.
 - Viktig ikke å slakke på krava i den videre prosessen.
2. Kritiske faktorer:
 - Integre og tilpasse avlsarbeidet i saneringsprosessen og framtidige friske besetninger.
 - En eller annen form for økonomisk kompensasjon i en saneringsfase (saneringstilskudd)

3. Tilslutning/motivasjon:

- Næringa må føle et eierskap til den videre prosessen. Viktig at geitbønder blir representert i prosessen.
- Viktig å motivere andre til deltakelse gjennom nøktern informasjon fra de besetningene som er med i Friskere Geiter.

Erlend Winje, ref.